

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/90/2018
Identifikačné číslo spisu: 3017200310
Dátum vydania rozhodnutia: 16.12.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:3017200310.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a členiek senátu JUDr. Aleny Adamcovej a JUDr. Violy Takáčovej, PhD. v právnej veci žalobkyne: E. O. D., bytom B., právne zastúpená: Mgr. Jozef Gáplovský, advokát so sídlom Centrum II 88, 018 41 Dubnica nad Váhom, proti žalovanému: Sociálna poisťovňa, ústredie, ul. 29. augusta č. 8 a 10, 813 63 Bratislava, IČO: 30 807 484, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 38939-3/2017-BA zo dňa 11.08.2017, o kasačnej sťažnosti proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č. k. 28Sa/13/2017-54 zo dňa 28. februára 2018, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č. k. 28Sa/13/2017-54 zo dňa 28. februára 2018 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Odôvodnenie

I.

Konanie pred krajským súdom

1. Krajský súd v Trenčíne napadnutým rozsudkom č. k. 28Sa/13/2017-54 zo dňa 28. februára 2018 podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „S.s.p.“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 38939-3/2017-BA zo dňa 11.08.2017, ktorým žalovaná v celom rozsahu zamietla odvolanie žalobkyne ako účastníčky administratívneho konania a potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Považská Bystrica č. 289-34/2017-PB zo dňa 16.03.2017 (ďalej aj „prvostupňové rozhodnutie“), ktorým prvostupňový správny orgán rozhodol o tom, že samostatne zárobkovo činnou osobou (ďalej aj „SZČO“) - žalobkyňou - nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 28.02.2010, ale povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie zaniklo dňa 31.12.2010. O trovách konania rozhodol krajský súd poukazom na ust. § 168 S.s.p. tak, že úspešnej žalovanej náhradu trov konania nepriznal, nakoľko ich priznanie nežiadala a nešlo ani o situáciu, kedy by to bolo možné vo vzťahu k

žalobkyni spravodlivo požadovať.

2. Krajský súd z predloženého administratívneho spisu zistil, že Okresný úrad Považská Bystrica rozhodnutím č. 96/00386-003 zo dňa 06.03.1996, právoplatným dňa 08.03.1996 vydal žalobkyni povolenie na poskytovanie zdravotníckej starostlivosti v neštátnom zdravotníckom zariadení s tým, že bude poskytovať s účinnosťou od 01.04.1996 zdravotnícku starostlivosť v odbore pediatria ako praktický lekár pre deti a dospelých. Trenčiansky samosprávny kraj rozhodnutím č. TSK/2006/01416/zdrav.-2 zo dňa 19.04.2006, právoplatným dňa 02.05.2006 vydal žalobkyni povolenie na prevádzkovanie neštátneho zdravotníckeho zariadenia - ambulancie - v zdravotníckom povolaní a v študijnom odbore lekár v špecializačnom odbore pediatria ako všeobecný lekár pre deti a dospelých. Dňa 03.04.1996 prijala Sociálna poisťovňa prihlášku žalobkyne ako SZČO, s prideleným IČO: 35 660 724 na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie so vznikom účasti na poistení ku dňu 01.04.1996. Rozhodnutím Trenčianskeho samosprávneho kraja č. TSK/2010/01222/zdrav.-2 zo dňa 27.01.2010 bolo ku dňu 28.02.2010 žalobkyni zrušené povolenie na prevádzkovanie neštátneho zdravotníckeho zariadenia - ambulancie - v zdravotníckom povolaní a v študijnom odbore lekár v špecializačnom odbore pediatria ako všeobecný lekár pre deti a dospelých. Rozhodnutím Trenčianskeho samosprávneho kraja č. TSK/2010/01221/zdrav.-2 zo dňa 27.01.2010 bolo s účinnosťou od 01.03.2010 obchodnej spoločnosti Detská ambulancia DCA, s.r.o., IČO: 44 868 936 povolené prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia ambulancie - v zdravotníckom povolaní lekár, v študijnom odbore všeobecné lekárstvo a v špecializačnom odbore pediatria, všeobecný lekár pre deti a dospelých. Za odborného zástupcu zodpovedného za poskytovanie zdravotnej starostlivosti bola ustanovená E. O. D.. Dňa 26.02.2010 podala žalobkyňa na príslušnej pobočke Sociálnej poisťovne Registračný list fyzickej osoby - odhlásku zo sociálneho poistenia a za dátum zániku poistenia označila deň 28.02.2010. Z informácií poskytnutých Sociálnou poisťovňou orgánmi správy daní vyplýva, že príjmy z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti deklarovala žalobkyňa za rok 2008 v sume 1.133.392,- Sk a príjmy za rok 2009 v sume 34.580,42 Eur. Z informácií poskytnutých Sociálnou poisťovňou Slovenskou lekárskou komorou vyplýva, že licencia č. L1A/TN/0623/06 bola žalobkyni udelená s účinnosťou ku dňu 16.03.2006 rozhodnutím zo dňa 28.02.2006 a zanikla na základe rozhodnutia Slovenskej lekárskej komory č. LZA/TN/0623/06 - 263/2016-B zo dňa 10.05.2016.

3. Sociálna poisťovňa, pobočka Považská Bystrica rozhodnutím č. 289-34/2017-PB zo dňa 16.03.2017 rozhodla, že žalobkyni - samostatne zárobkovo činnou osobou E. O. D. - nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 28.02.2010, ale povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie zaniklo dňa 31.12.2010. Pri rozhodovaní vychádzala z toho, že žalobkyňa aj po 28.02.2010, odkedy jej na základe rozhodnutia Trenčianskeho samosprávneho kraja zaniklo povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia, disponovala aktívnou licenciou typu L1A, udelenou jej Slovenskou lekárskou komorou, čo v zmysle § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení v znení účinnom od 01.08.2006 do 31.12.2010 zakladalo naďalej jej status SZČO pre účely sociálneho poistenia. Taktiež bolo zistené, že za roky 2008 a 2009 dosiahla žalobkyňa príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou v sume vyššej ako 12-násobok minimálneho vymeriavacieho základu určeného na príslušné roky, a preto s poukazom na § 21 ods. 1 zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31.12.2010 vznikla žalobkyni obligatórna účasť na povinnom nemocenskom poistení a povinnom dôchodkovom poistení aj po 28.02.2010, avšak iba do 31.12.2010, a to vzhľadom na novelizované znenie § 5 zákona o sociálnom poistení, ktorý v znení účinnom od 01.01.2011 do 31.12.2013 za SZČO považoval fyzickú osobu, ktorá dovŕšila 18 rokov veku a je registrovaná podľa osobitného predpisu - § 31 zákona č. 511/1922 Zb. v súvislosti so zárobkovou činnosťou uvedenou v § 3 ods. 1 písm. b) a ods. 2 a 3 zákona o sociálnom poistení, pričom bolo zistené, že k 01.01.2011 žalobkyňa nie je registrovaná v Registri daňových subjektov. Na odvolanie žalobkyne ako účastníka administratívneho konania vedeného Sociálnou poisťovňou, žalovaná napadnutým rozhodnutím odvolanie žalobkyne v celom rozsahu zamietla a prvostupňové rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Považská Bystrica potvrdila, pričom zotrvala na právnej argumentácii prvostupňového rozhodnutia.

4. Krajský súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného správneho orgánu preskúmal v

intenciách zákona č. 461/2003 Z. z. citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 3 písm. a), § 5 písm. c), § 14 ods. 1 písm. b), § 15 ods. 1 písm. b), § 21 ods. 1, § 21 ods. 4 písm. b) v znení účinnom od 1.8.2006 do 31.12.2010, § 5 v znení účinnom od 1.1.2011 do 31.12.2013, § 138 ods. 9 v znení účinnom do 31.12.2009, § 138 ods. 9 v znení účinnom od 1.1.2010 do 31.12.2010, ako i právnu úpravu ustanovenú v § 172 ods. 1, 5, § 178 ods. 1 písm. a) bod 1., § 184 ods. 8, § 185 ods. 4, § 209 ods. 1, 2, 3, 4, § 233 ods. 9 v spojení s právnu úpravou ustanovenou v zákone č. 578/2004 Z. z., citujúc právnu normu § 3 ods. 4, § 10 ods. 1, 2, § 68 ods. 1, postupom v zmysle právnej úpravy ustanovenej v tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku, upravujúcej správnu žalobu v sociálnych veciach, za primeraného použitia ustanovení o všeobecnej správnej žalobe podľa prvej hlavy tretej časti S.s.p. a dospel k záveru, že rozhodnutie žalovaného je v súlade so zákonom a za súladný so zákonom označil aj procesný postup žalovanej a pred ním prvostupňového správneho orgánu vedúci k vydaniu ich rozhodnutí.

5. Krajský súd považoval medzi účastníkmi konania za sporné posúdenie otázky právneho postavenia žalobkyne pre účely povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia po 28.02.2010, ku ktorému dátumu jej rozhodnutím Trenčianskeho samosprávneho kraja č. TSK/2010/01222/zdrav.-2 zo dňa 27.01.2010 bolo zrušené povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia, udelené rozhodnutím Trenčianskeho samosprávneho kraja č. TSK/2006/01416/zdrav.-2 zo dňa 19.04.2006.

6. Krajský súd konštatoval, že v administratívnom konaní bolo preukázané, že žalobkyňa bola s účinnosťou od 16.03.2006 držiteľom platnej licencie č. L1A/TN/0623/06, ktorá ju aj po 28.02.2010 oprávňovala na výkon, resp. prevádzkovanie činnosti subsumovateľnej pod ustanovenie § 3 písm. a) bod. 2 zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31.12.2010. Podľa názoru krajského súdu licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekárov, udeľovaná v zmysle § 68 ods. 1 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z. (tzv. licencia typu L1A), predstavuje v zmysle § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení v znení účinnom od 01.08.2006 do 31.12.2010 oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu, čo žalobkyňa zakladalo status SZČO na účely sociálneho poistenia aj po 28.02.2010. Táto skutočnosť, t. j. trvajúca dispozícia aktívnou (nezrušenou) licenciou typu L1A bola podľa názoru krajského súdu rozhodujúcou a bez ďalšieho postačujúcou právnu skutočnosťou pre vyvedenie právneho záveru o nadobudnutí postavenia SZČO pre účely sociálneho poistenia, resp. o nezaníku tohto postavenia, ak k jeho získaniu došlo skôr na základe inej právnej skutočnosti (napr. udelením povolenia fyzickej osobe na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia). Krajský súd sa priklonil k názoru žalovaného, že pri licencií typu L1A ide o oprávnenie, ktorého držiteľ môže priamo dosahovať príjmy z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa § 6 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov. Prípadné rozhodnutie držiteľa licencie fakticky nevyužívať túto licenciu pre účely zárobkovej činnosti nemá pre kvalitatívnu stránku statusu SZČO právnu relevanciu.

7. Ďalej krajský súd uviedol, že na to, aby osobe popri ustálení jej právneho statusu SZČO aj vzniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie je však potrebné tiež to, aby takáto osoba jednak dosahovala príjmy z podnikania alebo z inej samostatnej zárobkovej činnosti (podľa § 6 ods. 1 a ods. 2 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov) a súčasne, aby tieto príjmy boli vyššie ako zákonom stanovená hranica na príslušný kalendárny rok (mechanizmus jej výpočtu vyplýva z § 21 ods. 1 v spojení s § 138 ods. 9 zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31.12.2010). V tejto súvislosti nie je rozhodujúce, na základe akého oprávnenia SZČO dosiahla v príslušnom roku kvalifikovaný príjem, ale skutočnosť, že tento príjem dosiahla ako samostatne zárobkovo činná osoba. Z ustanovenia § 21 ods. 1 zákona o sociálnom poistení nevyplýva, že medzi držbou licencie ako oprávnenia podľa § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení a príjmom posudzovaným pre účely § 21 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, by mal byť vzťah príčinnej súvislosti, t. j. že by malo ísť o príjem pochádzajúci práve z držby tejto licencie. Zákon vníma povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie SZČO ako jedno poistenie. Pri posudzovaní príjmov z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti relevantných pre vznik, resp. trvanie poistenia nie je rozhodujúce, či osoba dosiahla tento príjem zo živnosti, alebo z vytvorenia diela a umeleckého výkonu,

resp. na základe iného právneho vzťahu, ktorý zakladá osobe status samostatne zárobkovo činnnej osoby. Ak napr. SZČO dosahovala príjmy z viacerých činností a ak pri týchto príjmoch je možné ustáliť, že boli dosiahnuté „z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu“ alebo ak ide „o výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou“, tak pre výpočet poistného na sociálne poistenie sa vychádza z celkového príjmu, ktorý osoba dosiahla zo všetkých týchto činností spolu. Preto nie je pre vznik poistenia rozhodujúce, či žalobkyňa dosahovala alebo nedosahovala z licencie č. L1A/TN/0623/06 v rozhodnom období príjem, ak je preukázané, že mala príjmy z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu, a to najmenej vo výške upravenej ustanovením § 21 ods. 1 v spojení s § 138 ods. 9 zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31.12.2010. Z údajov poskytnutých Sociálnej poisťovni daňovými orgánmi vyplynulo, že príjmy žalobkyne z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti boli v roku 2008 v sume 1.133.392,- Sk, v roku 2009 v sume 34.580,42 Eur, t. j. v každom z uvedených rokov vo výške presahujúcej minimálny vymeriavací základ určený na príslušné roky, a preto žalobkyňa bola nielen v období po 28.02.2010, ale aj v období po 01.07.2010 povinne nemocensky poistenou a povinne dôchodkovo poistenou SZČO, a to až do 31.12.2010, nakoľko z dôvodu zmeny zákonnej úpravy regulujúcej základné pojmové znaky a vecný obsah inštitútu SZČO, čo už inštruktívne vysvetlil žalovaný vo vyjadrení k správnej žalobe, prestala žalobkyňa od 01.01.2011 byť považovaná za SZČO na účely povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia.

8. Krajský súd poukázal na to, že po zrušení povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia Trenčianskym samosprávnym krajom síce žalobkyňa oznámila pobočke Sociálnej poisťovne formou Registračného listu - odhlášky - z povinného poistenia, že jej poistenie zaniká ku dňu 28.02.2010, avšak u žalobkyne nedošlo k zániku všetkých oprávnení na výkon samostatnej zárobkovej činnosti, keďže bola aj naďalej držiteľom platnej licencie typu L1A. Preto odhlášku z povinného poistenia nie je v súvislosti so skutočnosťou, že žalobkyňa následne vykonávala povolanie lekára ako zamestnanec (odborný zástupca) spoločnosti s ručením obmedzeným, možné stotožňovať s vyhlásením o nevykonávaní činnosti samostatne zárobkovo činnnej osoby podávaným podľa § 21 ods. 4 zákona o sociálnom poistení, majúcim na následok zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia. Uviedol, že nejde a logicky ani nemohlo ísť o vyhlásenie k licenci č. L1A/TN/0623/06 (keďže k jej zrušeniu nedošlo a žalobkyňa do 31.12.2010 ani neiniciovala jej zrušenie), ale o oznámenie vecne nadväzujúce na zrušenie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia Trenčianskym samosprávnym krajom. Krajský súd odhlášku z povinného poistenia, adresovanú Sociálnej poisťovni, nepovažoval ani za konkludentný prejav vôle majúci atribúty vyhlásenia o nevykonávaní samostatnej zárobkovej činnosti podľa § 21 ods. 4 zákona o sociálnom poistení, nakoľko mu nepredchádzali, resp. spolu s ním neboli vykonané právne úkony žalobkyne smerujúce k zrušeniu licencie č. L1A/TN/0623/06.

9. Krajský súd taktiež uviedol, že zákon o sociálnom poistení neukladá Sociálnej poisťovni lehotu, v ktorej je povinná rozhodnúť o vzniku, zániku alebo o prerušení sociálneho poistenia v sporných prípadoch. Zdôraznil však, že pobočka Sociálnej poisťovne, ktorej bola vo februári 2010 doručená odhláška žalobkyne, nedisponovala príslušnými informáciami o stále platnej licenci č. L1A/TN/0623/06 žalobkyne až do momentu, kedy sa o tejto skutočnosti dozvedela z informácií poskytnutých Slovenskou lekárskou komorou. Dovtedy Sociálna poisťovňa nemala v podstate reálnu možnosť zistiť, že žalobkyňa je držiteľom licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe typu L1A. Mal za to, že sa nejednalo o konanie a rozhodovanie po povolení obnovy konania, ale v činnosti pobočky Sociálnej poisťovne sa jednalo o prvostupňové rozhodnutie správneho orgánu. Nedošlo teda k uplynutiu lehoty na obnovu konania, keďže pri prvostupňovom rozhodnutí išlo o prvé rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa o spornej otázke s tým, že iné rozhodnutia v inej ako písomnej forme k totožnému predmetu konania Sociálnou poisťovňou skôr vydané neboli.

10. Vo vzťahu k námietke, že pobočka Sociálnej poisťovne neupovedomila žalobkyňu o začatí predmetného nedávkového konania, a tým jej neposkytla možnosť vyjadriť sa k začatému konaniu, sa krajský súd taktiež priklonil k názoru žalovaného. Uviedol, že prejednávacia vec predstavuje nedávkové konanie, ktoré sa v súlade s § 184 ods. 8 zákona o sociálnom poistení začína na základe písomnej

žiadosti účastníka konania alebo z podnetu organizačnej zložky Sociálnej poisťovne. Konanie, ktoré sa začalo na podnet organizačnej zložky Sociálnej poisťovne, ako tomu bolo aj v predmetnom prípade, je podľa § 185 ods. 4 zákona o sociálnom poistení začaté odo dňa, keď príslušná organizačná zložka Sociálnej poisťovne urobila voči účastníkovi konania prvý úkon. Zákon o sociálnom poistení však nekonkretizuje, o aký úkon má ísť, a preto za prvý úkon je možné považovať aj doručenie rozhodnutia, pokiaľ Sociálna poisťovňa disponovala potrebnými a dostatočnými podkladmi pre rozhodnutie. Sociálna poisťovňa nemá v danej veci podľa zákona o sociálnom poistení ani povinnosť, aby o začatí konania upovedomila všetkých známych účastníkov konania, ako to ukladá Správny poriadok. Taktiež zákon o sociálnom poistení neukladá Sociálnej poisťovni povinnosť pred vydaním rozhodnutia dať možnosť vyjadriť sa účastníkovi konania k jeho podkladu i k spôsobu jeho zistenia, prípadne navrhnúť jeho doplnenie.

11. K námietke týkajúcej sa absencie konkrétneho zákonného ustanovenia v prvostupňovom administratívnom rozhodnutí krajský súd uviedol, že predmetné rozhodnutie obsahuje zákonné náležitosti vyplývajúce z ustanovenia § 209 zákona o sociálnom poistení, t. j. jasný, určitý a zrozumiteľný výrok, odôvodnenie a poučenie o opravnom prostriedku. Po súdnom prieskume napadnutého rozhodnutia a jemu predchádzajúceho administratívneho konania krajský súd konštatoval, že tak ako napadnuté, tak aj prvostupňové rozhodnutie vychádzajú z dostatočne zisteného skutkového stavu. V prvostupňovom rozhodnutí je pritom uvedené, že o povinnom sociálnom poistení bolo rozhodnuté podľa § 178 ods. 1 písm. a) prvý bod zákona o sociálnom poistení. Administratívne rozhodnutia, vydané v preskúvanom administratívnom konaní, nevykazujú podľa názoru krajského súdu znaky arbitrárnosti.

12. Záverom krajský súd uviedol, že žalobkyňa taktiež namietala porušenie ustanovení zákona o sociálnom poistení o kontrolnej činnosti. Ustanovenia § 242 až § 245 citovaného zákona upravujú tzv. vonkajšiu kontrolu plnenia povinností ustanovených týmto zákonom. Vonkajšie kontroly sú spravidla zamerané na plnenie odvodových povinností kontrolovaného subjektu. Povinnosť Sociálnej poisťovne rozhodnúť o zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch nie je podmienená vykonaním tzv. vonkajšej kontroly. Sociálna poisťovňa je vzhľadom na ustanovenie § 226 ods. 1 písm. d) zákona o sociálnom poistení povinná kontrolovať plnenie povinností vyplývajúcich ostatným účastníkom právnych vzťahov sociálneho poistenia. K naplneniu tejto povinnosti zo strany Sociálnej poisťovne dochádza aj kontrolou údajov v informačnom systéme Sociálnej poisťovne, kde sú obsiahnuté všetky základné informácie o poistencoch Sociálnej poisťovne. Preto nebolo potrebné podľa názoru krajského súdu pri rozhodovaní vo veci zániku sociálneho poistenia vykonať vonkajšiu kontrolu.

13. S poukazom na uvedené krajský súd uzavrel, že námietky žalobkyne neboli spôsobilé privodiť jej úspech v konaní, a preto žalobu ako nedôvodnú podľa § 190 S.s.p. zamietol.

II.

Kasačná sťažnosť žalobkyne proti rozsudku krajského súdu

14. Proti uvedenému rozsudku krajského súdu podala žalobkyňa v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť. V dôvodoch kasačnej sťažnosti namietala, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1 písm. g/ S.s.p.) a svojím konaním a rozhodovaním porušil zákon tým, že nesprávnym procesným postupom jej znemožnil, aby uskutočnila jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 440 ods. 1 písm. f/ S.s.p.). Navrhovala, aby najvyšší súd rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č. k. 28Sa/13/2017-54 zmenil tak, že zruší rozhodnutie žalovaného č. 38939-3/2017 zo dňa 11.8.2017, ako aj rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu č. 289-34/2017-PB zo dňa 16.3.2017 a vec vráti na ďalšie konanie a rozhodnutie a súčasne navrhla zaviazat' žalovaného na náhradu trov konania a právneho zastupovania vrátane trov konania o kasačnej sťažnosti k rukám jej právneho zástupcu.

15. Žalobkyňa namietala, že krajský súd sa dôsledne neriadil ustanovením § 139 ods. 2 S.s.p., keďže

podľa jej názoru dostatočným spôsobom nereagoval na jej argumentáciu, že vo výroku rozhodnutí absentuje odkaz na relevantné právne predpisy, pričom ani z odôvodnenia rozhodnutí nevyplýva, ktoré právne predpisy oprávňujú žalovaného zmeniť predchádzajúce rozhodnutie o zániku povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenia po viac ako siedmych rokoch. Mala za to, že príslušné časti odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu najmä bod 61, 62 a 64 neobsahujú riadne právne zdôvodnenie údajnej nesprávnosti jej námietok.

16. Taktiež žalobkyňa namietala, že krajský súd svoju argumentáciu ohľadne vydania prvostupňového rozhodnutia ako rozhodnutia, ktoré nebolo vydané v konaní po povolení obnovy konania, neopiera o žiadne ustanovenia právnych predpisov. Zásah do jej práv pripúšťa len právom predpísaným spôsobom a o.i. aj v lehotách a postupom určeným právnou normou na úrovni minimálne zákona. Žalobkyňa považovala rozhodnutie krajského súdu za nepreskúmateľné.

17. Žalobkyňa ďalej citujúc ust. § 195 ods. 3, ako i ust. § 293bn zákona č. 461/2004 Z. z. dôvodila, že pokiaľ vniesla námietku premlčania voči akýmkoľvek, čo aj potencionálnym nárokom žalovaného proti nej, považuje postup krajského súdu, ktorý potvrdzuje postup žalovaného, ktorý by takýmto spôsobom mohol konať a zaväzovať dotknuté osoby bez ohľadu na plynutie času, za nepreskúmateľný.

18. Žalobkyňa nesúhlasila ani s názorom krajského súdu (bod 62 odôvodnenia), že žalovaný nemá podľa zákona o sociálnom poistení povinnosť dať možnosť sa vyjadriť účastníkovi konania k podkladom pre vydanie rozhodnutia a spôsobu ich zistenia, prípadne navrhnúť ich doplnenie. Žalovanému správne orgánu vytýkala, že ju žiadnym spôsobom neupovedomil o začatí konania a neposkytol jej príležitosť vyjadriť sa k začatému konaniu, čím jej znemožnili vyjadriť sa k podkladu rozhodnutia a uplatniť návrhy a dôkazné prostriedky. V tomto smere považovala rozhodnutia žalovaného, ako i krajského súdu za arbitrárne. Mala za to, že za vec minimálnej slušnosti zo strany štátnych orgánov v kontexte existencie základných práv a slobôd je predložiť zistené údaje a podklady dotknutej osobe na vyjadrenie a až následne vo veci rozhodnúť. V tejto súvislosti vytýkala žalovanému ako i krajskému súdu, že neprihliadali okrem zákona o sociálnom poistení aj na iné právne predpisy vyššej právnej sily, či už Ústavu SR alebo Listinu základných práv a slobôd. Vytýkala krajskému súdu, že uvedenou námietkou žalobkyne sa nezaoberal.

19. Za rovnako nepreskúmateľné žalobkyňa považovala aj odôvodnenie rozhodnutia krajského súdu o nepotrebnosti vykonania tzv. vonkajšej kontroly (bod 64 odôvodnenia), keď práve zachovaním postupu podľa ustanovení o tejto vonkajšej kontrole zákona o sociálnom poistení by došlo k odstráneniu prevažnej väčšiny pochybení zo strany správnych orgánov v jej neprospech.

20. Záverom žalobkyňa poukázala na to, že bez riadneho zdôvodnenia zo strany krajského súdu je aj neakceptovanie jej námietky, že vydanie/zrušenie licencie zo strany Slovenskej lekárskej komory je nepostačujúce na začatie/ukončenie výkonu poskytovateľa zdravotnej starostlivosti, k čomu musí podľa jej názoru nevyhnutne pristúpiť rozhodnutie príslušného samosprávneho kraja o vydaní/zrušení povolenia na prevádzkovanie konkrétnej ambulancie. Tvrdila, že bez takého rozhodnutia nie je totiž možné vykonávať podnikateľskú činnosť v zdravotníctve v oblasti, kde ako pediater pôsobila.

III.

Vyjadrenie žalovanej ku kasačnej sťažnosti žalobkyne

21. Žalovaná sa ku kasačnej sťažnosti žalobkyne vyjadriala podaním z 19.6.2018. Žalovaná i naďalej zotrvala na svojej argumentácii. Mala za to, že žalobkyňa neuviedla také námietky k správnosti preskúmaného rozhodnutia, ani právne relevantné dôvody, ktoré by odôvodňovali zmenu alebo zrušenie rozhodnutia žalovanej.

22. Žalovaná zdôraznila, že podľa právnej úpravy účinnej do 31. decembra 2010 je pre nadobudnutie

právneho postavenia fyzickej osoby, ako samostatne zárobkovo činnnej osoby na účely sociálneho poistenia právne významná len tá skutočnosť, že dotknutá fyzická osoba disponuje oprávnením, ktoré jej zakladá status samostatne zárobkovo činnnej osoby. Žiadne iné podmienky na nadobudnutie právneho postavenia SZČO zákon o sociálnom poistení v znení účinnom do 31.12. 2010 v ust. § 5 písm. c) neustanovuje. V nadväznosti na uvedené poukázala na to, že priamo zo zákona č. 578/2004 Z. z. vyplýva, že držiteľ licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (L1A) (§ 68 ods. 1 písm. a) je oprávnený vykonávať zdravotnícke povolanie (§ 3 ods. 4 písm. c) a poskytovať zdravotnú starostlivosť (§ 4 písm. b) v zdravotníckom zariadení, ktoré prevádzkuje iný poskytovateľ, alebo na inom mieste ako v zdravotníckom zariadení (§ 10 ods. 2) a dosahovať príjmy z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa § 6 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov.

23. Vo vzťahu k námietkam žalobkyne uviedla, že výkon činnosti na základe licencie typu L1A nie je podmienený vydaním povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia, resp. povolenia na poskytovanie zdravotnej starostlivosti príslušným orgánom. Žalovaná vychádzajúc z ust. § 12 zákona č. 578/2004 Z. z. trvala na tom, že z citovaného ustanovenia a ani z iného ustanovenia zákona nevyplýva skutočnosť, že by licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe L1A je podkladom na vydanie povolenia príslušného orgánu, resp. že bez povolenia príslušného orgánu nie je možné na základe tejto licencie poskytovať zdravotnú starostlivosť. Mala za to, že prípadné rozhodnutie držiteľa licencie pre účely zárobkovej činnosti nemá pre kvalitatívnu stránku statusu SZČO právnu relevanciu.

24. Vo vzťahu k námietke žalobkyne o tom, že z rozhodnutí nevyplýva, ktoré právne predpisy oprávňujú žalovanú zmeniť predchádzajúce rozhodnutie o zániku povinného nemocenského a dôchodkového poistenia po viac ako siedmich rokoch, žalovaná zotrvala na svojom názore prezentovanom vo vyjadrení k žalobe, z ktorého je zrejmé, že rozhodovaniu Sociálnej poisťovne vo veci zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia žalobkyne nebránila prekážka právoplatne rozhodnutej veci.

25. Taktiež neoznámene o začatí konania nepovažovala žalovaná za porušenie zákona o sociálnom poistení. V tejto súvislosti poukázala na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Sžso/20/2010 zo dňa 24.2.2011 pričom uviedla, že judikatúra súdov je v otázke začatia nedávkového konania z podnetu organizačnej zložky Sociálnej poisťovne jednotná.

26. Námietku žalobkyne týkajúca sa premlčania akýchkoľvek potencionálnych nárokov Sociálnej poisťovne žalovaná považovala v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia vo veci zániku povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenia za právne irelevantnú. Žalovaná uviedla, že v zmysle ust. § 147 zákona o sociálnom poistení premlčaniu podlieha len právo predpísať poistné, penále a právo uložiť pokutu. Zo žiadneho ustanovenia zákona o sociálnom poistení nevyplýva, že by sa inštitút premlčania vzťahoval aj na právo rozhodnúť o vzniku, prerušení a zániku povinného sociálneho poistenia povinnej osoby.

27. Vzhľadom na uvedené sa žalovaná plne stotožnila s právnymi závermi krajského súdu vyjadrenými v napadnutom rozhodnutí. Navrhovala, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť žalobkyne podanú proti rozsudku krajského súdu ako nedôvodnú zamietol.

IV.

Replika žalobkyne k vyjadreniu žalovanej

28. Žalobkyňa vo svojom písomnom stanovisku k vyjadreniu žalovanej zotrvala na kasačnej sťažnosti a dôvodoch v nej uvedených. Vo vzťahu k argumentácii žalovanej uvedenej v jej vyjadrení ku kasačnej sťažnosti, týkajúcej sa porušenia práva žalobkyne zo strany žalovanej na spravodlivý proces žalobkyňa uviedla, že odvolávanie sa žalovanej na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 7Sžso/20/2010 neobstojí a to z dôvodu, že sa vzťahuje na iné skutkové okolnosti prípadu. Neoznámene začatia konania považovala

žalobkyňa za hrubý zásah do jej základných práv a slobôd. Trvala na to, že na tieto jej námietky krajský súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia dostatočným spôsobom nereagoval.

V.

Konanie pred kasačným súdom

29. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 11 písm. g) v spojení s § 438 ods. 2 S.s.p) preskúmal napadnutý rozsudok správneho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo (§ 453 ods. 2 S.s.p), v rozsahu námietok žalobkyne uvedených v kasačnej sťažnosti, kasačnú sťažnosť prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 S.s.p.), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 452 ods. 1 v spojení s ust. § 137 ods. 4 S.s.p.) a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobkyne je dôvodná.

30. Predmetom prieskumného konania na kasačnom súde bol rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č. k. 28Sa/13/2017-54 zo dňa 28. februára 2018, ktorým krajský súd žalobu žalobkyne zamietol.

31. V procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku správneho súdu kasačný súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisového materiálu krajského súdu, súčasťou ktorého tvoril administratívny spis žalovaného správneho orgánu, na ktoré poukázal už krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku, z ktorých dôvodov ich najvyšší súd neopakuje a súčasne na ne poukazuje.

32. Predmetom preskúmacieho súdneho konania v danej veci bolo rozhodnutie žalovanej č. 38939-3/2017-BA zo dňa 11.08.2017, ktorým žalovaná zamietla odvolanie žalobkyne a potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Považská Bystrica č. 289-34/2017-PB zo dňa 16.03.2017, ktorým prvostupňový správny orgán rozhodol o tom, že samostatne zárobkovo činná osoba - žalobkyňa - nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 28.02.2010, ale povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie zaniklo dňa 31.12.2010.

33. Kasačný súd predovšetkým upriamuje pozornosť na to, že správne súdnictvo v Slovenskej republike vychádza z materiálneho chápania právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy vyžadujúceho, aby verejná správa bola pod kontrolou súdnej moci. Je založené jednak na kontrole verejnej správy, či táto (ne)prekračuje jej zverené právomoci a jednak poskytuje ochranu subjektívnym právam osôb, do ktorých bolo zasiahnuté alebo zasahované v rozpore so zákonom. Hlavnou úlohou správneho súdnictva je teda ochrana subjektívnych práv a jeho cieľom ochrana práv fyzických a právnických osôb a ich prostredníctvom následne aj ochrana zákonnosti. Správne súdnictvo je neoddeliteľným atribútom právneho štátu zaručujúcim každej osobe či už ide o fyzickú alebo právnickú osobu ochranu práv pred činnosťou orgánov verejnej správy. Dodržiavanie zákonnosti v oblasti výkonnej moci a dôsledná ochrana jednotlivca je jednou z najdôležitejších črt právneho štátu, ktorého koncepcia práva stojí aj na dodržiavaní práva štátnymi orgánmi. Správny súd v správnom súdnictve poskytuje ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom (§ 2 ods. 1 S.s.p.). Konanie pred správnym súdom je jednou zo záruk ochrany základných ľudských práv a slobôd a ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov administratívneho konania (§ 5 ods. 2 S.s.p.). Na rozhodnutie správneho súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy (§ 135 ods. 1 S.s.p). Správnu žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy (§ 177 ods. 1 S.s.p.).

34. Kasačný súd dáva tiež do pozornosti, že správny súd nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa tretej hlavy tretej časti Správneho súdneho poriadku (§§ 199 a nasl. S.s.p.) je posudzovať, či správny orgán príslušný na

konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi, ako aj s procesnoprávnymi predpismi. V súdnom prieskume zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu v sociálnych veciach správny súd nie je viazaný rozsahom dôvodov uvedených v žalobe, ak žalobca je fyzickou osobou, ktorou namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu, tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúceho vydaniu napadnutého rozhodnutia. Správny súd v konaní súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy teda preskúmava, či orgán štátnej správy konal a rozhodol v súlade so zákonom, či v správnom konaní postupoval v súčinnosti s účastníkom konania, či sa vysporiadal s jeho námietkami a či na základe skutkových zistení na základe logického a rozumného uváženia ustálil správne svoj právny záver. Správny súd svoje skutkové zistenia a právne závery je povinný náležite, zrozumiteľne a presvedčivo zdôvodniť v odôvodnení rozhodnutia vo veci samej (§ 139 ods. 2 S.s.p.).

35. Kasačný súd zistil, že krajský súd v danej veci v procese súdneho prieskumu zákonnosti napadnutého rozhodnutia žalovaného správneho orgánu náležite nepostupoval v súlade s procesnými pravidlami zákonodarcom nastolenými v prvej a tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku, keď v odôvodnení napadnutého rozhodnutia v dostatočnom rozsahu náležite a presvedčivo nezdôvodnil svoju právnu úvahu o zásadných otázkach žalobkyňou nastolených v žalobe, na základe ktorej ustálil svoj právny záver o zákonnosti preskúmaného rozhodnutia žalovanej.

VI.

Právne posúdenie kasačným súdom

36. Podľa čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

37. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

38. V zmysle čl. 1 ods. 1 prvá veta ústavy je Slovenská republika zvrchovaný, demokratický a právny štát. Základnou premisou materiálneho právneho štátu prezentuje všeobecná záväznosť práva pre všetkých. To znamená, že štátne orgány, orgány územnej samosprávy, ako aj každý jednotlivec musí konať tak, ako určuje právny poriadok. Základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Ústavný súd SR princíp materiálneho právneho štátu prezentoval v právnom názore: „V právnom štáte, v ktorom sú ako neoddeliteľné súčasťou okrem iných stelesnené princípy, ako sú právna istota a spravodlivosť (princíp materiálneho právneho štátu), čo možno spoľahlivo vyvodíť z čl. 1 ústavy, sa osobitný dôraz kladie na ochranu tých práv, ktoré sú predmetom jej úpravy. Povinnosťou všetkých štátnych orgánov je zabezpečiť reálnu možnosť ich uplatnenia tými subjektmi, ktorými boli priznané“ (ÚS 17/1999, Nález z 22. septembra 1999. Zbierka náleзов a uznesení Ústavného súdu SR 1999, s. 365; zhodne I. ÚS 44/1999, Nález z 13. októbra 1999. Zbierka náleзов a uznesení Ústavného súdu SR 1999, s. 382, I. ÚS 10/98)“. (I. ÚS 54/02. Nález z 13. novembra 2002. Zbierka náleзов a uznesení Ústavného súdu SR 2002 - II. polrok, s. 750).

39. Z uvedeného vyplýva, že pre zabezpečenie materiálneho právneho štátu je povinnosťou mocenských orgánov štátu konať a rozhodovať v súlade so zákonom v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy.

40. Najvyšší súd Slovenskej republiky v kasačnom konaní pri prieskume zákonnosti napadnutého rozsudku krajského súdu zameral svoju pozornosť k námietkam sťažovateľky - žalobkyne, ktorými

namietala, že krajský súd svojím konaním a rozhodovaním porušil zákon tým, že nesprávnym procesným postupom jej znemožnil, aby uskutočnila jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 440 ods. 1 písm. f/ S.s.p.).

41. Zo skutkových okolností danej veci, ktoré neboli v konaní ani sporné vyplýva, že Slovenská lekárska komora vydala žalobkyni v súlade s ust. § 68 ods. 1 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z. na základe jej žiadosti licenciu na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekárov v odbore pediatria rozhodnutím zo dňa 28.2.2006 č. L1A/TN/0623/06, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 16.3.2006. Z uvedeného nesporne vyplýva, že žalobkyňa bola držiteľkou licencie L1A a to až do doby, kedy bolo vydané rozhodnutie Slovenskej lekárskej komory č. LZA/TN/0623/06 - 263/2016-B zo dňa 10.5.2016, ktorým došlo k zrušeniu licencie č. L1A/TN/0623/06 zo dňa 28.2.2006 a to v súlade s ust. § 74 ods. 1 písm. b) zákona č. 578/2004 Z. z. v spojitosti s ust. § 69 ods. 1 písm. e) zákona č. 578/2004 Z. z.. Za kľúčovú otázku, na ktorú sa zamerlal, považoval krajský súd posúdenie právneho postavenia žalobkyne pre účely povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia po 28.2.2010, ku ktorému dátumu jej rozhodnutím Trenčianskeho samosprávneho kraja č. TSK/200/01222/zdrav.-2 zo dňa 27.1.2010 bolo zrušené povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia, udelené rozhodnutím Trenčianskeho samosprávneho kraja č. TSK/2006/01416/zdrav.-2 zo dňa 19.4.2006. Krajský súd mal za preukázané, že žalobkyňa bola s účinnosťou od 16.03.2006 držiteľom platnej licencie č. L1A/TN/0623/06, ktorá ju aj po 28.02.2010 oprávňovala na výkon, resp. prevádzkovanie činnosti subsumovateľnej pod ustanovenie § 3 písm. a) bod. 2 zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31.12.2010. Podľa názoru krajského súdu licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekárov, udeľovaná v zmysle § 68 ods. 1 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z. (tzv. licencia typu L1A) predstavuje v zmysle § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení v znení účinnom od 01.08.2006 do 31.12.2010 oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu, čo žalobkyni zakladalo status SZČO na účely sociálneho poistenia aj po 28.02.2010.

42. Žalobkyňa vo svojej kasačnej sťažnosti predovšetkým namietala, že krajský súd v dostatočnom rozsahu nevenoval pozornosť jej námietkam, ktorými namietala nesprávny postup žalovaného správneho orgánu v administratívnom konaní, majúcim za následok porušenie jej práv a oprávnených záujmov a v odôvodnení napadnutého rozsudku ich nedostatočne resp. nijak neodôvodnil.

43. Podľa § 139 ods. 2 S.s.p. v odôvodnení rozsudku správny súd uvedie stručný priebeh administratívneho konania, stručné zhrnutie napadnutého rozhodnutia, podstatné zhrnutie argumentov žalobcu a vyjadrenia žalovaného, prípadne ďalších účastníkov, osôb zúčastnených na konaní a zainteresovanej verejnosti, posúdenie podstatných skutkových tvrdení a právnych argumentov, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Ak správny súd zruší rozhodnutie orgánu verejnej správy a vráti mu vec na ďalšie konanie, je povinný v odôvodnení rozsudku uviesť aj to, ako má orgán verejnej správy vo veci ďalej postupovať. Správny súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

44. Vychádzajúc z citovanej právnej úpravy Správneho súdneho poriadku kasačný súd konštatuje, že povinnosťou správneho súdu v rámci súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu v spojení s prvostupňovým správnym rozhodnutím a konaní im predchádzajúcich, je postupom podľa právnej úpravy ustanovenej v druhej a tretej časti Správneho súdneho poriadku v súlade so základnými procesnými zásadami konania, preskúmať zákonnosť žalobou napadnutých rozhodnutí správnych orgánov oboch stupňov a v odôvodnení napadnutého rozsudku náležite odôvodniť svoje skutkové zistenia a právne závery, teda rozsudok odôvodniť tak, aby jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom bolo zrejmé, v akom rozsahu správny súd vykonal súdny prieskum napadnutého rozhodnutia žalovaného správneho orgánu a postup mu predchádzajúci, z akých podkladov pri svojom rozhodovaní vychádzal, ktoré skutočnosti považoval za preukázané, stručne, jasne a výstižne vysvetlil, akými úvahami sa riadil pri hodnotení skutkových a právnych okolností namietaných v žalobe a zodpovedal na najdôležitejšie otázky, v žalobe nastolené, tak vo vzťahu k hmotnoprávnemu nároku, ktorý bol predmetom súdneho prieskumu, ako aj vo vzťahu k postupu správneho orgánu, ktorý predchádzal vydaniu rozhodnutia žalovaným správnym orgánom. Povinnosť všeobecných súdov svoje rozhodnutia

riadne odôvodniť, zákonom predpokladaným spôsobom plynúcim z ust. § 139 ods. 2 S.s.p., predstavuje súčasť práva na spravodlivý proces.

45. Kasačný súd v danej súvislosti upriamuje pozornosť na ustálenú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu (napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 8. decembra 2010 sp. zn. 4Sžo/12/2010), podľa ktorej „Z odôvodnenia rozhodnutia všeobecného súdu musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej a preto odňatím možnosti konať pred súdom (denegatio iustitiae) je aj také porušenie práva na spravodlivý proces, kedy v hodnotení skutkových zistení súdom v napadnutom rozhodnutí absentuje určitá časť skutočností, ktoré vyšli v konaní najavo, ale súd ich náležitým spôsobom v celom súhrne posudzovaných skutočností nezhodnotil a riadne sa s nimi nevysporiadal. Rozhodnutie všeobecného súdu musí obsahovať dostatok skutkových a právnych záverov, pričom tieto závery nesmú byť totiž svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené.“

46. Rovnako najvyšší súd v tejto súvislosti poukazuje aj na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 22. októbra 2015 sp. zn. II. ÚS 675/2014-40, z ktorého vyplýva, že „súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (porov. v tomto zmysle IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS, III. ÚS 32/07), najmä s ustanovením § 157 ods. 2 OSP, (súčasná úprava v § 139 ods. 2 SSP), v ktorom sú upravené náležitosti odôvodnenia. Povinnosť súdu v rámci riadneho procesného postupu (t. j. v zmysle procesnoprávných predpisov) zistiť správne a v dostatočnom rozsahu skutkový stav v nimi rozhodovanej veci (bez ohľadu na jej prípadnú náročnosť) a s tým spojená povinnosť riadne odôvodniť svoje rozhodnutie, obe vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy, sú jedny zo základných znakov ústavne aprobovaného postupu súdu a ochranou účastníkov konania pred svojvoľou súdu. Súčasťou procesných záruk spravodlivého rozhodnutia, resp. minimálnych garancií procesnej povahy je, ako už bolo uvedené, taktiež právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany Rozhodnutie všeobecného súdu musí obsahovať dostatok skutkových a právnych záverov, pričom tieto závery nesmú byť svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené.“

47. Uvedenou problematikou sa už viackrát zaoberal aj Európsky súd pre ľudské práva, podľa ktorého z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993). Rovnako rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz c. Španielsko z 21. januára 1999).

48. Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva a ani Ústavného súdu Slovenskej republiky a v neposlednom rade ani judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pritom nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia, ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument. Akýkoľvek nedostatok alebo neadekvátnosť v odôvodnení môže viesť k nezákonnosti rozsudku z formálnych dôvodov.

49. Vo svetle vyššie uvedenom kasačný súd podrobil prieskumu kasačnou sťažnosťou napadnutý rozsudok krajského súdu. Kasačný súd v danej veci dospel k záveru, že z odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu nie je zjavné jeho vlastné posúdenie, keď z dôvodov uvádzaných krajským súdom v odôvodnení napadnutého rozhodnutia je zrejmé, že sa stotožnil so skutkovými zisteniami a právnym záverom žalovanej, pričom z odôvodnenia rozhodnutia nevyplýva, na základe akej úvahy správny súd ustálil svoj právny záver o zákonnosti preskúvaného rozhodnutia žalovaného. Správny súd v odôvodnení rozhodnutia jasným a presvedčivým spôsobom neuvádza, akým spôsobom vyhodnotil námietku žalobkyne, ktorou namietala nesprávny procesný postup žalovanej v oboch stupňoch, keď ju žiadnym spôsobom neupovedomila o začatí predmetného nedávkového konania a neposkytla jej príležitosť vyjadriť sa k veci, čím jej znemožnila vyjadriť sa k podkladu rozhodnutia a uplatniť svoje návrhy a dôkazné prostriedky, ktorým postupom došlo k zásahu do jej práv a oprávnených záujmov,

nesúhlasiac s argumentáciou žalovanej, že zákon neustanovuje, aký prvý úkon voči účastníkovi konania má byť voči tomuto realizovaný, pričom takýmto prvým úkonom môže byť aj samotné doručenie rozhodnutia vo veci. Žalobkyňa argumentáciu žalovanej považovala za nezákonnú, až proti ústavnú, pre zrejmu účelovosť takéhoto postupu, keďže takýmto postupom prišla v správnom konaní o jednu inštanciu v rámci obrany svojich práv a právom chránených záujmov.

50. Kasačný súd v danej súvislosti dáva do pozornosti právnu úpravu zakotvenú v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, v zmysle ktorej každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Uvedenou právnou úpravou ústava zaručuje každému základné právo na súdnu a inú právnu ochranu. Súčasne kasačný súd upriamuje pozornosť na právnu úpravu obsiahnutú v Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení protokolov č. 3, 5 a 8 dojednaný v Ríme 4. novembra 1950, a ďalšie zmluvné dokumenty na tento Dohovor nadväzujúce publikovaný v Zbierke zákonov pod č. 209/1992 Zb. (ďalej len „Dohovor“), ktorý v súlade s právnou úpravou ustanovenou v čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky má prednosť pred zákonmi. Dohovor v čl. 6 stanoví, že každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Dohovor v čl. 13 ustanovuje, že každý, koho práva a slobody priznané týmto Dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

51. Vychádzajúc z citovanej úpravy ustanovenej tak v Ústave Slovenskej republiky, ako aj v Dohovore plynie záver, že každému sa zaručuje právo na súdnu a inú právnu ochranu a teda tým sa mu zaručuje právo na prejednanie jeho veci a s tým aj jeho právo vyjadriť sa v konaní ku všetkým vykonávaným dôkazom v súlade s čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Citovanú právnou úpravu ustanovenú tak v Ústave Slovenskej republiky, ako aj v Dohovore nie je možné opomenúť ani v konaní v zmysle právnej úpravy ustanovenej v §§ 172 a nasl. zákona o sociálnom poistení začatého z podnetu organizačnej zložky Sociálnej poisťovne v zmysle právnej úpravy ustanovenej v § 184 ods. 8 v spojení s § 185 ods. 4 zákona o sociálnom poistení.

52. Kasačný súd zastáva názor, že konanie podľa § 178 ods. 1 písm. a/ bod prvý zákona č. 461/2003 Z. z. začaté z podnetu organizačnej zložky Sociálnej poisťovne v zmysle § 184 ods. 8 v spojení s § 185 ods. 4 uvedeného zákona nezbavuje Sociálnu poisťovňu povinnosti zabezpečiť účastníkovi konania ochranu jeho oprávnení, ktoré sú konkretizáciou základného práva na inú právnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, prípadne i základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a ktoré mu priznávajú aj medzinárodné zmluvy, ktorými je Slovenská republika viazaná v zmysle čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky.

53. Vychádzajúc z uvedeného vyššie najvyšší súd konštatuje, že odôvodnenie rozsudku krajského súdu v časti, týkajúcej sa porušenia práva žalobkyne na spravodlivý proces v administratívnom konaní, je nejasné, neurčité a v neposlednom rade aj nepresvedčivé, ktorá skutočnosť podmieňuje nezákonnosť napadnutého rozsudku krajského súdu pre jeho nepreskúmateľnosť pre nedostatok dôvodov. Vzhľadom k uvedenému najvyšší súd dospel k záveru, že odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu v preskúmvanej veci je jednostranné a formalistické, a teda ako zjavne nezdôvodnené a tým aj nesúladne s právami v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd.

54. Z uvedených dôvodov najvyšší súd námietku žalobkyne uvedenú v kasačnej sťažnosti, ktorou namietala, že krajský súd nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces podľa § 440 ods. 1 písm. f/ S.s.p. vyhodnotil ako dôvodnú, keďže táto spochybnila vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu. Ďalšími námietkami žalobkyne uvedenými v kasačnej sťažnosti, ktorými namietala, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci

podľa § 440 ods. 1 písm. g/ S.s.p. sa kasačný súd nezaoberal a to práve z dôvodu nedostatočného odôvodnenia napadnutého rozhodnutia správneho súdu. Z uvedených dôvodov kasačný súd preto podľa § 462 ods. 1 v spojení s § 440 ods. 1 písm. f/ S.s.p. rozhodnutie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

55. V ďalšom konaní bude povinnosťou krajského súdu opätovne sa vecou dôsledne zaoberať, upriamiť pozornosť na zásadnú otázku žalobkyňou nastolenou v žalobe vo vzťahu k porušeniu jej práv nesprávnym procesným postupom žalovanej, v jej intenciách posúdiť zákonnosť rozhodnutia a postupu žalovanej v oboch stupňoch, v súlade s názorom kasačného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí a vo veci opätovne rozhodnúť. Svoje rozhodnutie aj riadne a presvedčivo odôvodní. V novom rozhodnutí vo veci samej rozhodne krajský súd opätovne o nároku na náhradu trov konania vrátane o nároku na náhradu trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 S.s.p.).

56. Toto rozhodnutie prijal kasačný súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.